

Kako lahko pomagate

Članstvo

Pridružite se nam in uživajte številne članske ugodnosti in aktivnosti.

Donacija

Namenite svojo podporo neposredno izbranemu projektu in našemu delu.

Postanite prostovoljec

Pridružite se več kot 300 aktivnim prostovoljcem društva.

Čudovito darilo

Razveselite najdražje z darom, ki bo v pomoč naravi.

Posebno za vas: Vseživljenjska članarina

Postanite član za vse življenje in podarite svoj prispevek k ohranjanju narave. Prestižna oblika članstva za vse, ki se zavedate velikega pomena dolgoročne podpore delovanju društva.

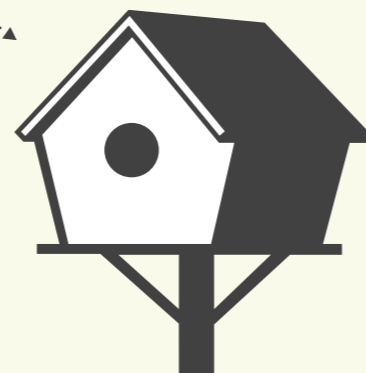

www.ptice.si
T 01 426 58 75

 www.facebook.com/pticeDOPPS

Pridružite se nam!

Naše delo ni mogoče brez sodelovanja in radodarnosti ljudi, kot ste vi. Uspešne zgodbe lahko pišemo le skupaj, zato potrebujemo vaš glas in podporo. Vsakdo lahko prispeva in soustvarja. Veselimo se, da vas bomo spoznali.

Letimo skupaj

Delamo za varstvo ptic in njihovih življenjskih okolij. S tem prispevamo k ohranjanju narave in dobrobiti celotne družbe.

NAŠI DOSEŽKI V LETU 2013

Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije (DOPPS) je neprofitna nevladna organizacija, ustanovljena leta 1979, ki deluje v javnem interesu ohranjanja narave, varstva okolja in na področju raziskovalne dejavnosti. Pri številnih dejavnostih združujemo več kot 1.000 članov, prostovoljcev in ljubiteljev narave po vsej Sloveniji ter zaposlujemo 24 strokovnjakov z različnih področij.

Spoštovane članice, spoštovani člani, dragi prijatelji narave!

Pred vami je prenovljena brošura DOPPS v letu, v kateri boste lahko prebrali prispevke naših aktivnih in predanih prostovoljcev, članov in zaposlenih. Verjamem, da se boste v njih našli vsi, ki ste sodelovali v teh in številnih drugih izvedenih akcijah, ter tako osebno prispevali k uspehom in pozitivnim spremembam, ki smo jih dosegli.

Sam bom le na kratko izpostavil nekaj po mojem mnenju najbolj pomembnih dogodkov. Takoj na začetku lanskega leta nas je negativno presenetila novica o predlogih za širitev seznama lovnih vrst ptic. Naše nasprotovanje tem pobudam smo jasno izrazili z obveščanjem javnosti in jih utemeljili s strokovnimi argumenti. Pristojnemu ministru smo predali tudi podpise skoraj 10.000 državljanov, ki so se odločno opredelili proti lovu na ptice za šport in zabavo. Ponovil se je tudi primer krivolova v Naravnem rezervatu Iški morost, ki ga ostro obsojamo.

Končno smo dočakali javni razpis za izvajalca del v Škocjanskem zatoku. Vsi skupaj že težko čakamo, da bo naravni rezervat zaživel z vso potrebno infrastrukturo in upam, da se bo izvedba del lahko pričela še v tem letu. Na drugem koncu Slovenije dela v Ormoških lagunah napredujejo s polno paro in brez večjih težav tečejo po načrtih.

Februarja smo se člani društva zbrali na delavnici, kjer smo pripravili predlog novega poslanstva DOPPS, ki je bil nato potrjen na letnem zboru članov. Udeležili smo se tudi Svetovne konference organizacije BirdLife International v Kanadi.

Uspešno leto smo na zadnji seji upravnega odbora društva zaključili v Bohinju, kjer nas je skupaj s predsedniki sekcij prijazno sprejel Iztok Noč, kateremu se ob tej priložnosti še enkrat iskreno zahvaljujem.

Za konec naj vse članice, člane in druge podpornike toplo povabim, da se naših aktivnosti tudi letos udeležite v čim večjem številu. Druži nas skupno poslanstvo, ki je varovanje ptic in njihovih življenjskih okolij. Vsakdo lahko prispeva k tej zgodbi in jo soustvarja.

Rudolf Tekavčič, predsednik

Kaj nam pripovedujejo ptice

Novi ornitološki atlas gnezdilk Slovenije

Ko so ptice kot na dlani

Popisi za izdelavo Novega ornitološkega atlasa gnezdilk Slovenije (NOAGS) so celo desetletje zaznamovali delo društva. S projektom želimo prikazati razširjenost in pridobiti oceno številčnosti za vse gnezdilke v Sloveniji. Te podatke zbiramo za potrebe znanstvenoraziskovalnega dela, pomembni pa so tudi kot naravovarstveno orodje. V letu 2013 smo uspešno zakorakali proti zaključku atlasa.

Podatkov o pticah, ki smo jih s popisi zbrali tudi v najbolj odročnih krajih Slovenije, je toliko, da smo nujno potrebovali orodje, ki omogoča pregled in vnos podatkov. S pomočjo Švicarskega prispevka nam je uspelo zgraditi spletni portal NOAGS, ki je dostopen tako širši javnosti kot soustvarjalcem atlasa. Podrobnosti so dostopne vrstnim koordinatorjem, ki bodo pripravili zaključna besedila, na osnovnem nivoju pa si jih lahko ogleda prav vsak.

Na portalu NOAGS je trenutno shranjenih prek sto tisoč opazovanj oziroma okrog pol milijona podatkov o pticah, ki jih je prispevalo več kot 350 popisovalcev, prostovoljcev društva.

Podatkovna zbirka se hitro polni tudi po zaključku projekta. Od začetka leta 2014 smo s pomočjo portala NOAGS zbrali v povprečju več kot 1.000 novih opazovanj vsak teden.

Portal je v prvi vrsti namenjen pregledovanju podatkov. Tako si lahko ogledate razširjenost vsake slovenske gnezdilke in jo primerjate z razširjenostjo, ki smo jo ugotovili v okviru priprave prejšnjega Ornitološkega atlasa Slovenije iz leta 1995. Izdelali smo prikaz razširjenosti posamezne vrste glede na nadmorsko višino in za pogoste vrste tudi model gostot.

Portal NOAGS ponuja še veliko več. Postal je odlično orodje za shranjevanje velike količine lastnih ornitoloških podatkov. Vsak podatek, ki ga kot opazovalec prispevate, vam je dostopen na več načinov. Natančno je umeščen na karti, svoja opazovanja pa lahko hitro izvozite tudi v obliki tabele podatkov, ki so po vnosu seveda opremljeni s koordinatami in tako veliko bolj uporabni.

TOMAŽ MIHELIČ, koordinator projekta:

»V desetih letih intenzivnih popisov nam je uspelo opraviti zares obsežno delo, kar ne bi bilo mogoče brez velikega števila prostovoljcev. Po enotni metodologiji smo popisali ptice na vseh območjih Slovenije, skupinski popisi, ki smo jih organizirali v okviru atlasa, pa so bili pomembni tudi za nove popisovalce, ki so imeli odlično priložnost za urjenje pod vodstvom mentorjev. Dela je bilo veliko, a ravno zaradi vsakega od vas prijetno. Zelo sem vesel, da sem lahko del te zgodbe.«

Kaj smo izvedeli z vašo pomočjo?

Da v Sloveniji verjetno gnezdi 224 vrst ptic.

Da so najbolj številčne ptice ščinkavec, kos, velika sinica, črnoglavka in taščica.

Da je mogoče v 10 letih popisati 6.160 kilometrov ciljnih transektov.

Da je v tem času mogoče v bazo ročno vnesti prek 500.000 podatkov o osebkih ptic.

Portal NOAGS je dostopen na naslovu:
www.ptice.si/atlas.

Ptice kmetijske krajine izginjajo

Najhitreje upadajo travniške vrste ptic, kot so repaljščica, poljski škrjanec in veliki strnad

Leta 2013 smo s pomočjo popisov za določitev Slovenskega indeksa ptic kmetijske krajine (SIPKK) znova spremljali stanje gnezdičk slovenske kmetijske krajine.

Skupna številčnost 29 značilnih gnezdičk slovenske kmetijske krajine se je v samo petih letih zmanjšala za več kot 20 odstotkov!

Najslabše gre travniškim pticam, gozdnim vrstam v kmetijski krajini in pticam, ki gnezdiijo v mejicah – ozkih pasovih grmovja in drevja, ki jih kot tradicionalno razmejitvev med različnimi njivami in travniki najdemo vse redkeje.

Popise opravljamo na skupno 103 vnaprej določenih površinah, ki so razporejene na kmetijski krajini po celotni Sloveniji. Ta zalogaj vsako leto zmremo s pomočjo predanega dela izbranih in usposobljenih prostovoljcev društva.

Del upada v letu 2013 je verjetno treba pripisati dolgi zimi, kljub temu pa tolikšno zmanjšanje ni dobro znamenje. Iz podobnih, a dalj časa trajajočih raziskav iz drugih držav namreč vemo, da se je številčnost te najbolj ogrožene skupine ptic v Evropi od leta 1980 do danes prepolovila.

V Sloveniji so tri vrste, značilne za takšna okolja, v preteklih treh desetletjih kot gnezdičke celo izumrle – to so travniška cipa, zlatovranka in južna postovka.

Raziskovalci so v večini primerov ugotovili, da je hitro izginjanje posledica velikih sprememb v rabi kmetijskih površin. Posebno velike težave imajo vrste, ki so se v preteklih stoletjih specializirale za življenje v življenjskih okoljih s tradicionalnim in posebnim načinom upravljanja, kot so pozno košeni vlažni travniki, suhi kraški pašniki in stari visokodebelni sadovnjaki.

Natančni vzroki za upad številčnosti se med različnimi vrstami ptic razlikujejo, prav tako pa razlike opazamo tudi med posameznimi območji. Na društvu zato v zadnjih

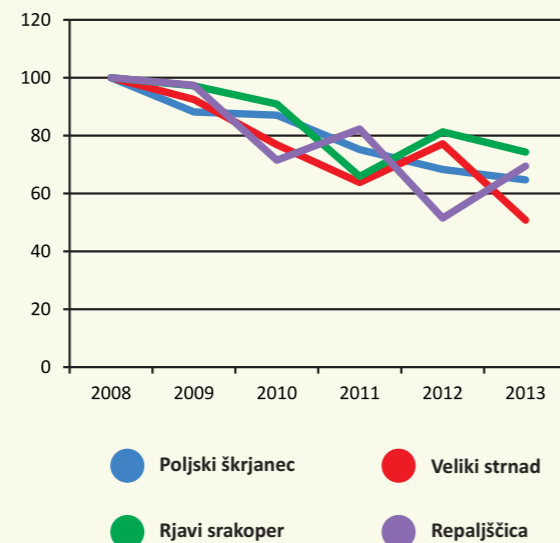
letih intenzivno raziskujemo nekatere izmed najbolj kritičnih vrst, kot sta veliki skovik in smrdokavra na Goričkem ter vrtni strnad na Krasu. Vzpostavljamo tudi sodelovanje z lokalnimi kmeti in organizacijami, da bi poiskali rešitve, ki bi preživetje na teh območjih omogočilo tako pticam kot tudi domačinom.

Dr. PRIMOŽ KMECL, koordinator projekta:

»Relativno strm upad številčnosti ptic kmetijske krajine je značilen za vso Evropo in je v večini primerov neposredna posledica intenzifikacije kmetijstva. Podobno smo opazili tudi v Sloveniji, v zadnjih letih pa lahko te spremembe s pomočjo popisov za določitev SIPKK tudi znanstveno ovrednotimo. Vrste, kot so veliki škurh, črnočeli srakoper in vrtni strnad, so pri nas na robu izumrtja, saj jih je letos gnezdiilo le še nekaj parov. Nujno potrebne so raziskave vzrokov za te upade, ustrezne ukrepe pa moramo čim prej prenesti v prakso.«

Število prešteti osebki mnogih vrst ptic kmetijske krajine upada iz leta v leto (vir: DOPPS).

Smrdokavra in veliki skovik pod drobnogledom

Na Goričkem smo odstrli še nekaj tančic iz življenja dveh tipičnih gnezdičk mozaične kmetijske krajine

Spomladi 2013 smo raziskovalci in prostovoljci društva na Goričkem opravili drugo sezono raziskave, s katero pridobivamo dragocene podatke o življenju velikega skovika in smrdokavre. Ukrepanje je nujno, saj je stanje resnično zaskrbljujoče.

Številčnost obeh vrst je na Goričkem v minulih 15 letih upadla za kar 75 odstotkov.

Zanimalo nas je predvsem, s čim se te ptice prehranjujejo, kako velika območja v okolici gnezd uporabljajo in kakšne morajo biti značilnosti teh območij. Travniki, visokodebelni sadovnjaki in vsi drugi potrebni elementi pokrajine morajo biti namreč ravno pravšnji, da lahko skrbni starši vsako leto ulovijo dovolj hrane za preživetje mladičev.

Dogajanje na terenu je bilo pestro. Podnevi smo se osredotočili na smrdokavro, ponoči pa na nočno aktivnega velikega skovika. Našli smo osem smrdokavrinih gnezd, večinoma v naravnih duplih v jablanah in v slivi, dve pa tudi v gnezdičnicah. Med iskanjem gnezd velikih skovikov smo pregledali več kot 100 naravnih dupel, vendar je bilo na koncu vseh osem najdenih gnezd v gnezdičnicah.

Ob vhodu v dupla in gnezdičnice smo namestili kamere, s čimer smo dobili posnetke plena, ki so ga starši nosili mladičem.

Izkazalo se je, da sta obe vrsti najpogosteje ulovili različne vrste kobilic, še posebno pa bramorje in poljski murne. Bramorji so skoraj pet centimetrov velike žuželke, ki jih kot škodljivce preganjajo na mnogih kmetijah in vrtovih, saj se prehranjujejo s kmetijskimi pridelki.

Podatke o smrdokavrinih prehranjevališčih, ki so bila najpogosteje na košenih travnikih, kolovozih ter travnatih robovih cest in njiv, smo zbrali z opazovanjem staršev z daljnogledom. Pri velikih skovikih pa smo na štiri ptice namestili radijske (VHF) oddajnike in ponoči s telemetrijo spremljali njihovo gibanje. Prehranjevali so se na travnikih, v nasadu črnega bezga, grmiščih in visokodebelnih sadovnjakih.

Domnevamo, da je glavni vzrok za upad številčnosti obeh vrst v opuščanju tradicionalnih načinov kmetovanja, ki so se na tem gričevnatem svetu ohranili vse do 90. let. Natančne vzroke pa odkrivamo z raziskavami o ekoloških zahtevah obeh vrst, ki nam bodo pomagale pripraviti učinkovite varstvene ukrepe.

MOJCA PODLETNIK in BARBARA ROBNIK:

»Kot študentki ekologije z naravovarstvom sva s sodelovanjem pri projektu Upkač pridobili številne terenske izkušnje. Bolje sva spoznali metode raziskovalnega dela in obe vrsti ptic, ki smo ju skušali približati tudi lokalnim prebivalcem. Številne pozitivne izkušnje so odtehtale naporno delo in pomanjkanje spanca zaradi dnevno-nočnega terena. Seveda pa ne bova pozabili tudi spremljanja zlatovranke, postavljanja prež in grabljenja travnikov, okrepčil v Štručki in mnogih prijateljstev, ki sva jih stkali med najinim delom.«

Osnovnošolci spoznavali ptice Puconceu in okolice

V tretje gre rado – 3. Pomurski ornitološki vikend najboljši doslej

Enajst članov Pomurske sekcije DOPPS je prvi vikend krompirjevih počitnic preživel v družbi osemnajstih osnovnošolcev. Mladi so spoznavali in popisovali ptice v Puconcih in bližnji okolici – tako daleč, kot so jih pač nesle noge, naša »baza« pa je bila tamkajšnja osnovna šola.

Delo smo razdelili na več skupin. Spoznavali smo ptice v kmetijski krajini, v gozdu in v naseljih, mlade udeležence pa smo seznanili z različnimi načini opazovanja in popisovanja ptic podnevi in ponoči.

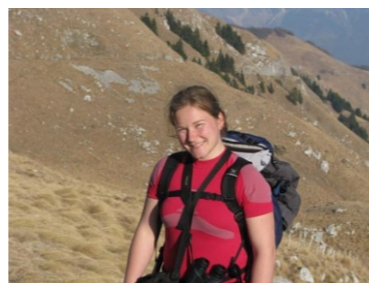
V treh dneh smo popisali 58 vrst ptic, med katerimi so bili posebno zanimivi mali sokol, vinski drozg, črna vrana, kozica, trstni strnad in repnik.

Poleg dnevnega terena so mladi izkusili tudi nekaj prav posebnega: zjutraj so imeli ptice skoraj dobesedno na dlani, ko so spoznali metodo obročkanja ptic, zvečer pa so doživeli popolnoma drugačno izkušnjo, saj so se skupine v temi peš odpravile v bližnje gozdove na popis lesne sove.

Nekaj prav posebnega za udeležence sta bila prikaz obročkanja ptic in nočni popis lesnih sov v bližnjem gozdu.

Popoldnevi in večeri so bili sproščeni in družabni. Obiskali smo Ledavsko jezero in namestili gnezdilnico in krmilnico ob »eko učilnici« na prostem, poskrbeli pa smo tudi za ustvarjalne in športne dejavnosti. Osnovnošolci so svoje novo pridobljeno znanje preizkusili v tekmovanju prepoznavanja ptic. Za konec smo se nagradili s kostanjevim piknikom.

V nasprotju z lanskim letom, ko nas je presenetila celo snežna ploha, smo imeli letos čudovito indijansko poletje. Tako je bil uresničen tudi bistveni predpogoj za uresničevanje ciljev ornitološkega vikenda: naučiti otroke na terenu opazovati in prepoznavati najpogostejše ptice okoli njihovega doma, poudariti pomen telesne dejavnosti in jih prepričati, da je možno tudi brez računalnika preživeti prijeten in nepozaben dan v družbi vrstnikov.

MONIKA PODGORELEC:

»Bilo je enkratno! Za letošnji ornitološki vikend velja rek »v tretje gre rado«, saj je bil najboljši doslej. Udeležilo se ga je največ osnovnošolcev in mentorjev, trajal je skoraj štiri dni in popisali smo največ ptic v primerjavi s predhodnimi vikendi. Gostila nas je moderno opremljena šola z »eko učilnico« na prostem, kjer so mladi na zaključni prireditvi svoje delo tudi predstavili. Čeprav je bila lesena hiška zaradi dobrega obiska skoraj pretesna, pa je bilo ozračje ravno zato prijetno.«

Naravni rezervat Škocjanski zatok

Zibelka življenja na pragu Kopra

Naravne ritme Škocjanskega zatoka so v letu 2013 spremljali tako pomembni kot tudi žalostni dogodki, ki so zaznamovali dogajanje v rezervatu.

Število vrst ptic in njihova številčnost, ki sta najpomembnejša kazalnika uspešnosti obnove in upravljanja območja, še vedno raste. Tako se je število opaženih vrst ptic po letu 2001 povzpelo že na 244 vrst, zabeležili pa smo tudi novo, 42. gnezdečo vrsto.

V zimi 2012/13 smo prvič zabeležili pojavljanje kravje čaplje tudi v času prezimovanja, s čimer smo v obdobju od leta 2008 zabeležili že več kot 60 opazovanj teh zanimivih ptic.

V Škocjanskem zatoku smo zabeležili rekordno število gnezdečih parov polojnikov, malih deževnikov, rdečenogih martincev in navadnih čiger.

Da bi bilo naše upravljanje rezervata čim bolj uspešno, smo že pred več kot desetletjem pričeli s sodelovanjem z italijanskimi partnerji, ki upravljajo druga zavarovana mokrišča na območju severnega Jadrana. Letos smo v okviru projekta Adriawet 2000 vpeljali enotno metodologijo spremljanja stanja ptic, ki bo omogočala, da bodo naši rezultati bolj primerljivi.

V juliju je bil naravni rezervat priča grozljivemu napadu na dve od treh kamarških kobil, ki s pašo omogočajo učinkovito ohranjanje ogroženih življenjskih okolij v rezervatu. Žrebička Cabidoule, ki smo jo le nekaj tednov pred brutalnim dogodkom pripeljali iz Francije, in kobila Rižana, ki je v rezervatu že od leta 2008, sta po dolgotrajnem zdravljenju k sreči popolnoma okrevale. Upamo, da se bodo vsi trije konji kmalu vrnili na domače pašnike, saj se zaradi neljubih dogodkov zdaj v Škocjanskem zatoku pase le podolsko govedo.

Po brutalnem napadu sta kamarška žrebička Cabidoule in kobila Rižana k sreči popolnoma okrevale.

Slovenska kandidatura za nagrado Sveta Evrope za krajino za leti 2012–2013 »Krajinska in vodnogospodarska

ureditev Naravnega rezervata Škocjanski zatok« je bila ocenjena kot projekt visoke vrednosti, na DOPPS pa smo prejeli čestitke predstavnikov Evropske konvencije o krajini. Pred leti obnovljeni Naravni rezervat Škocjanski zatok je namreč poleg izjemnega pomena za ohranjanje narave tudi lep primer obnovljene krajine, ki si kot naravna oaza v urbanizirani okolici zasluži še posebno pozornost.

Obiščite nas tudi vi!
www.skocjanski-zatok.org

BOJANA LIPEJ, koordinatorica izobraževanja:
»Škocjanski zatok je leta 2013 v okviru naravoslovnih dni in vodenih ogledov obiskalo prek 2.300 obiskovalcev, po naši oceni pa tudi več kot 20.000 posameznikov. Rezervat je v preteklem desetletju resnično zaživel v polni meri, saj so ga prebivalci Kopra in bližnje okolice vzeli za svojega, k nam pa prihajajo tudi obiskovalci iz vse Slovenije in tujih držav. Še posebno smo veseli velikega obiska otrok iz okrog 50 osnovnih in srednjih šol, s katerimi smo vzpostavili uspešno sodelovanje.«

Naravni rezervat Iški morost

Odprli smo podaljšano Koščevo učno pot

Na Ljubljanskem barju smo v aprilu za javnost odprli podaljšano učno pot po rezervatu, ki je zdaj krožna. Ob podpori Krajskega parka Ljubljansko barje smo jo opremili z novimi informativnimi tablami in ponatisnili vodnik po Koščevo poti.

V okviru vodenih ogledov je rezervat obiskalo več kot 450 osnovnošolcev in dijakov. Ker želimo, da bi bili ti obiski resnično nepozabna doživetja, smo z vodniki ob koncu leta ovrednotili vodenja, spodbudili pa smo tudi izmenjavo izkušenj.

Dela pri upravljanju rezervata nikoli ni zmanjkalo. Poskrbeli smo za redno košnjo in spravilo sena, čiščenje grmovja in vzdrževanje učne poti. Posekali smo tudi dodatnega pol hektarja grmovja. Zaradi tople jeseni se je vegetacijska sezona podaljšala. Da bi preprečili rast tujerodnih invazivnih vrst na bogatih tleh, smo nekatere površine pokosili celo dvakrat. Pri upravljanju rezervata sodelujemo z okoliškimi kmeti, ki so znova lahko brezplačno odpeljali steljo in seno iz rezervata.

Rezultati spomladanskih popisov so pokazali, da je gostota števila koscev v rezervatu zelo visoka, saj je v juniju vnovič pelo 12 samcev.

Rezervat je tudi dom para velikih škurhov ter številnih drugih vrst. Ob selitvi se na razmočenih travnikih redno hranijo kozice, pozimi pa ob kanalih s tekočo vodo prebivajo mokoži.

Ormoške lagune, naravni rezervat u nastajanju

V poplavnem gozdu smo odkrili novo vrsto hrošča v Sloveniji

Kot se na začetku vsake prave ljubezni zgodijo vse tiste lepe stvari, ki se ne ponovijo nikoli več, se tudi pri ustanavljanju rezervata zgodijo redki, a nepozabni dogodki. Ozrmo se na nekatere v Naravnem rezervatu Ormoške lagune v ustanavljanju iz leta 2013, ki so bili uresničeni z veliko prostovoljnega dela, ob podpori projekta LIVEDRAVA in pomoči številnih podizvajalcev.

Po nakupu 6 hektarjev prvovrstnega poplavnega gozda smo v gozdnem delu rezervata popisali 256 teritorijev ptic.

Kaj smo skupaj naredili? Kupili smo 6 hektarjev poplavnega gozda in ga trajno namenili varstvu, izdelali idejni načrt za nov informacijski center, odstranili vse stare cevovode, naredili predlog Občinskega podrobnega prostorskega načrta za to območje, začeli s postopkom razglasitve naravnega rezervata, dobili dovoljenje za odvzemno mesto za nov dotok vode v rezervat, dokončali projekt za uresničitev vseh renaturacijskih del in cevovoda, izbrali pašno živino in se dogovorili za nakup, začeli z odstranjevanjem zarasti v bazenih in les brezplačno ponudili ljudem v stiski, opravili monitoring ptic in v gozdnem delu popisali 256 teritorijev, napravili študijo saproksilnih hroščev (to so živali, ki živijo v odmrlem lesu) in pri tem odkrili novo vrsto hrošča za Slovenijo - *Acupalpus interstitialis*, opravili več ekskurzij za učence, dijake in širšo javnost ter organizirali terenske vaje za študente.

Mladi spremljali selitve ptic v Črni gori

Izjemni rezultati spomladanskih popisov na eni izmed najbolj vročih točk za selitev ptic ob Jadranski obali

Osem mladih ornitologov se je marca odpravilo v Ulcinj v Črni gori, kjer smo teden dni spremljali selitve ptic in raziskovali širšo okolico. Tako smo pripomogli k prizadevanjem nemške fundacije Euronatur, ki že vrsto let spremlja selitve ptic na Balkanu, pri delu pa jim že od začetka pomagamo številni prostovoljci DOPPS.

Dnevi so bili dolgi in naporni. Vsako jutro smo že ob peti uri pregledovali horizont na plaži Ade, otoka v delti reke Bojane na meji med Črno goro in Albanijo, ki zagotavlja odličen pregled nad Jadranskim morjem. Na tem mestu kopno dosežejo seleče se jate ptic po prečkanju Jadranskega, nekatere pa celo Sredozemskega morja.

V šestih dneh smo v delti reke Bojane prešteli skupno skoraj 61.500 ptic.

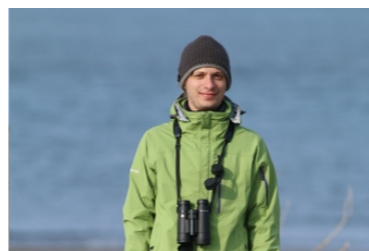
Ptice smo prešteli do poldneva, ko je selitev najbolj intenzivna. Prevladovali so race in pobrežniki, v majhnem številu pa so se pojavljale tudi ptice pevke. Dosegli smo tudi nov rekord za to območje, saj smo v enem dopoldnevu prešteli kar 33.643 regelj, vrste iz skupine rac. Samo za primerjavo – gnezdeča populacija v Evropi (brez Rusije) je ocenjena na 70.000 parov!

Selitev ptic je izreden pojav. Težko si predstavljamo napor in ovire, ki jih ti svetovni popotniki premagujejo na svoji poti v tople kraje in nazaj.

Vsako leto te ptice prepotujejo več tisoč kilometrov prek visokih prelazov, morij in puščav. Pri tem kljubujejo viharjem, pomanjkanju hrane ter spreminjanju pokrajine, ki ga povzročamo ljudje.

Zelo pomembno je, da vzdolž selitvenih poti ohranimo območja, kjer se ptice hranijo, počivajo in si v miru nabirajo moči za nadaljevanje poti. Popoldanski čas smo zato izkoristili za popis ptic in nadzor nad krivolovom v bližnjem mokrišču Ulcinjske soline, ki je pomembno postajališče za ptice. Ob našem obisku smo jih popisali več kot 12.000!

V Slovenijo smo se vrnili utrujeni, a polni novih doživetij. Teden dni narave in čudovitih prizorov človeka napolni z energijo, ki daje nov zagon ob vrnitvi v domače kraje.

TILEN BASLE:

»Prispevati k poznavanju tako obširnega, pa vendar skrivnostnega pojava, kot je selitev ptic, je navdušujoče. Ob delu ugotoviš, da znanje in novosti kar drvi v tvojo glavo, ob tem pa spoznaš, kako pomembno je širiti svoje znanje tudi zunaj lastne države. Ptice je namreč treba varovati po vsem svetu, kar še posebej velja za tiste vrste, ki veliko »potujejo«. Narava namreč ne pozna meja, te so le v glavah ljudi.«

Število opazovanih vrst: 161

Najbolj zanimiva opazovanja:

- reglja
- strmoglavac
- plamenec
- sredozemski galeb
- zalivski galeb
- kamenjar
- peščenec
- sredozemski kupčar
- tamariskovka
- žalobna sinica

Skupno število prešteti ptic na vseh območjih: 76.325

Ptičji »baby-boom«

Ljubljanska sekcija

V sekciji smo z navdušenostjo spremljali velik uspeh, saj je bilo veliko v preteklih letih postavljenih gnezdilnic letos prvič zasedenih. Na Ljubljanskem barju je tako gnezdilo kar pet parov skovikov, na Podgorskem krasu pa je šest parov smrdokavre speljalo po šest mladičev! V Krakovskem gozdu so belovrati muharji zasedli pet gnezdilnic.

Obnovili in namestili smo tudi gnezdilnice v Tivolskem parku, kjer smo vsako prvo nedeljo v mesecu organizirali vse bolj obiskane ornitološke sprehode. Žal pa nam kljub prizadevanjem ni uspelo ubraniti že dve desetletji starega »doma« lesnih sov v kostanjevem drevoredu Tivolskega parka. Duplo bomo zato kmalu nadomestili z novo gnezdilnico.

V Arboretumu Volčji potok smo organizirali ornitološke ogledne parka in prirejali različne delavnice. Vsak prvi četrtek v mesecu smo organizirali tudi že tradicionalna predavanja in tečaje ter tekom leta sodelovali pri različnih popisih.

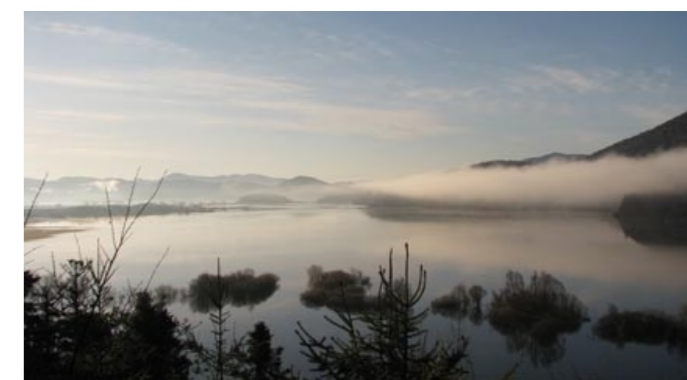
Sodelovanje z Notranjskim regijskim parkom

Notranjska sekcija

Leto smo pričeli s sodelovanjem pri zimskem popisu vodnih ptic, aprila pa smo v gozdovih opazovali sove in na tradicionalnem izletu na Cerčniško jezero spoznavali ptice na spomladanski selitvi.

V maju smo popisali rumene pastirice, repaljčice in rjavega srakoperja, v juniju pa smo na popisu koscev zabeležili 36 pojočih samcev. V sodelovanju z Notranjskim regijskim parkom smo opravljali redne popise vodnih ptic in ujed na Cerčniškem jezeru ter organizirali izlet v okviru Dneva jezera.

Evropski dan opazovanja ptic smo na območju Notranjskega regijskega parka obeležili z družabno-tekmovalnim dogodkom »Ptičariada«, ki se ga je udeležilo 40 navdušenih opazovalcev ptic. Skupno smo v enem dnevu zabeležili 109 vrst ptic.

»Z upkašem in čukom po Goričkem«

Pomurska sekcija

Člani Pomurske sekcije smo od januarja do decembra organizirali 14 ornitoloških izletov ter štiri predavanja za splošno javnost in eno za osnovnošolske otroke.

Delo društva in naše aktivnosti smo predstavljali na različnih sejmih doma in v tujini, kot sta Kmetijsko-živilski sejem AGRA v Gornji Radgoni in sejem Pannonian BirdExperience v narodnem parku Nežidersko jezero v Avstriji. V marcu smo na »gregorjevo« obiskovalce vodili po mestnih parkih v Murski Soboti, Ljutomeru in Radencih.

Nadaljevali smo z namestitvijo gnezdilnih podstavkov za belo štokljo, sodelovali pri popisih smrdokavre in velikega skovika na Goričkem ter s popisom črne štoklje ob Muri. Za zlatovranko smo namestili lovilne preže in gnezdilnice ter pokosili ekstenzivne travnike. Leto smo zaključili s stiskanjem soka iz goričkih jabolk iz visokodebelnih sadovnjakov ter delavnicama izdelave gnezdilnic in krmilnic.

Pozorno smo spremljali stanje ogroženih vrst ptic na Primorskem

Severnoprimorska sekcija

Na Primorskem vsako leto budno spremljamo stanje ogroženih vrst ptic. Največ pozornosti smo posvetili kačarju, veliki uharici in črnočelemu srakoperju. Uspešno smo popisali tudi kotorno na robu Trnovske planote, vendar žal iz leta v leto ugotavljamo, da zaradi zaraščanja območja njena številčnost upada.

Sodelovali smo tudi pri različnih popisih, kot so januarsko štetje vodnih ptic, indeks ptic kmetijske krajine ter spremljanje stanja mednarodno pomembnih območij za ptice, v okviru katerega smo popisovali podhujko, belohrbtega in triprstega detla, hribskega škrjanca ter kosca.

Za ljubitelje ptic smo v ajdovski knjižnici v marcu organizirali predavanje o varstvu ptic in njihovih življenjskih okolij. Nočno življenje pa smo na junijskem izletu spoznavali na Krasu, ko smo z enega stojnega mesta lahko prisluhnili kar trem vrstam ptic: čuku, velikemu skoviku in hribskemu škrjancu.

Aktivni študentje in prostovoljci pomagali pri številnih dogodkih sekcije

Štajerska sekcija

V letu 2013 je glavnina dogodkov na Štajerskem potekala v okviru projekta LIVEDRAVA. Pri tem so pomagali številni člani sekcije in prostovoljci, predvsem študentje Fakultete za naravoslovje in matematiko v Mariboru. Skupaj smo pripravili brežine za gnezdenje breguljke in vodomca na reki Dravi, očistili otoke Ptujkega jezera ter z več delovnimi akcijami pomagali pri nastajanju Naravnega rezervata Ormoške lagune.

Sodelovali smo pri zimskem štetju vodnih ptic in redno spremljali stanje populacij nekaterih ogroženih vrst ter vodnih ptic na večjih vodnih telesih. Na Perniškem jezeru smo postavili poskusno platformo za gnezdenje navadne čigre, ki se je prav kmalu izkazala za uspešno – na njej je že gnezdil prvi par!

V nakupovalnem središču Europark Maribor smo postavili fotografsko razstavo mladih ornitologov ter organizirali izlete in predavanja ter naravoslovne dneve, s katerim smo popestrili pouk biologije na osnovnih šolah.

Kolofon

Izdajatelj: Društvo za opazovanje in preučevanje ptic Slovenije

Uredile: Bia Rakar, Tanja Šumrada, Jerneja Kos

Avtorji besedil: Tilen Basle, Dominik Bombek, Luka Božič, Marjeta Cvetko, Damijan Denac, Katarina Denac, Gregor Domanjko, Jernej Figelj, Vojko Havliček, Tomaž Jančar, Primož Kmecl, Urša Koce, Bojana Lipej, Tomaž Mihelič, Borut Mozetič, Tadeja Oven, Monika Podgorelec, Bia Rakar, Borut Rubinič, Željko Šalamun, Erik Šinigoj, Nataša Šalaja, Tanja Šumrada, Rudolf Tekavčič, Barbara Vidmar, Eva Vukelič

Avtorji fotografij: Tilen Basle, Dejan Bordjan, Igor Brajnik, Peter Buchner, Damijan Denac, Gregor Domanjko, Vojko Havliček, Tomaž Jančar, Urša Koce, Jasna Lamprecht, Bojana Lipej, Nataša Majer, Barbara Mihelič, Tomaž Mihelič, Jure Novak, Mojca Podletnik, Matjaž Premzl, Grega Šubic, Davorin Tome, Tomaž Velikonja, Barbara Vidmar

Fotografija na naslovnici: čebelarja, Davorin Tome

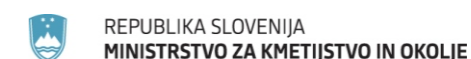
Oblikovanje: Jasna Andrić

Tisk: Schwarz print d.o.o.

Naklada: 5.000 izvodov

Izdano: april 2014

Glavni sofinancerji, podporniki in projektni partnerji v 2013:

Mestna občina Ljubljana

Januar

Pripravili smo predloge varstvenih ukrepov za redke belohrbte detle

Pomemben vzrok za redkost belohrbtega detla pri nas in v Evropi je način gospodarjenja z gozdovi, ki ne zagotavlja zadostne količine padlega in odmrlega drevja. Na podlagi novega znanja smo pripravili predloge varstvenih ukrepov, kot so prekinitve gozdarskih del na območju jedra razširjenosti teh ptic, revizija gozdnogospodarskih načrtov, vzpostavitev novih gozdnih rezervatov in razglasitev novega območja Natura 2000 (Gluha loza).

Januarsko štetje vodnih ptic

19. in 20. januarja smo s pomočjo 273 popisovalcev opravili štetje prezimujočih vodnih ptic. Pregledali smo 401 popisni odsek na rekah in obalnem morju v skupni dolžini 1.365 km ter 174 stoječih voda in manjših potokov. Skupaj smo prešteli skoraj 49.000 vodnih ptic, ki so pripadale 68 vrstam.

Peta akcija »Ptice okoli nas«

Akcija postaja najbolj množično opazovanje ptic pri nas. Vsako zimo ljudi povabimo, da skupaj preštejemo ptice v okolici naših domov. Dogodek je dobra priložnost, da bolje spoznamo naravo, ki nas obkroža. V akciji je sodelovalo prek 1.200 opazovalcev, ki so skupaj prešteli čez 9.000 ptic 55 različnih vrst.

Februar

Zimski tabor mladih ornitologov »Škofije 2013«

V času šolskih počitnic je potekal 4. Zimski tabor mladih ornitologov. 19 mladih ornitologov je spoznalo in raziskovalo ptice, ki živijo v obalnih mokriščih in zaledju, seznanili pa so se tudi s floro Kraškega roba. Popoldneve so popestrila številna predavanja in dokumentarni filmi ter nočni teren, na katerem so mladi prisluhnili in celo opazovali našo največjo sovo – veliko uharico.

DOPPS pozval k umiku predloga uvrstitve 8 zavarovanih vrst ptic med lovno divjad

V začetku februarja je kmetijsko ministrstvo seznanilo DOPPS s predlogi Lovske zveze Slovenije, Zavoda za gozdove Slovenije in podjetja Erico d.o.o. za spremembo Uredbe o določitvi divjadi in lovnih dob. Predlogi so obsegali uvrstitve 8 zavarovanih vrst ptic med lovno divjad in podaljšanje lovnih dob za več drugih že lovnih vrst. DOPPS je z obsežnimi pripombami in z novinarsko konferenco pobudnike pozval, naj te naravovarstveno in etično nesprejemljive predloge umaknejo, ministrstvo pa k ustavitvi postopkov za širitev seznama lovnih vrst.

Marec

Mladi so z inštalacijo »40.000 žrtev športa in zabave« pozvali k zaustavitvi lova na ptice

Študentje so v Ljubljani s postavitvijo več kot tri metre visokega kupa simbolično opozorili na problematiko in razsežnost lova na ptice, ki še vedno poteka v Sloveniji. Z inštalacijo, ki je prikazovala, kako velika bi bila gomila vseh v letu 2012 ustreljenih ptic, so zbrane medije opozorili, da lovci v Sloveniji letno ustrelijo več kot 40.000 ptic, za kar ni nobenega ekološko utemeljenega razloga.

Jubilejna 15. Gugalnica

Gugalnica, skupinski popis velike uharice, je bila v letu 2013 jubilejna. Na Krasu smo se v velikem številu zbrali že petnajstič zapored. 161 udeležencev se nas je razdelilo v 38 skupin in skupaj smo opravili sinhroni večerni popis. V enem večeru smo potrdili 12 zasedenih teritorijev velike uharice. Razlog za praznovanje pa je bilo tudi veselje ob najdbi stotega gnezdečega para velike uharice v Sloveniji.

April

Ptice povezujejo – obisk delavnice o telemetriji na Poljskem

Na Poljskem je aprila potekala mednarodna delavnica podjetja ECOTONE, enega vodilnih razvijalcev in proizvajalcev telemetrijskih naprav za divje živali. Dogodka smo se udeležili, da bi poglobili znanje o telemetriji, ki jo med drugim opravljamo v okviru projekta SIMARINE-NATURA na sredozemskem vranjeku. Srečanje je bilo izjemna priložnost za izmenjavo izkušenj z drugimi raziskovalci, ki se ukvarjajo s pticami.

Nova mednarodno pomembna območja za ptice (IBA)

Po kriterijih organizacije BirdLife International smo opredelili 35 mednarodno pomembnih območij za ptice, med katerimi je 11 novih. Skupno IBA-ji pokrivajo 27 odstotkov površine Slovenije in so strokovna podlaga za opredelitev območij Natura 2000. Na takšnih območjih (SPA) je treba ohraniti ugodno varstveno stanje kvalifikacijskih vrst ptic ter pripravljati presoje vplivov za vsak poseg, ki bi to stanje lahko ogrozil.

Nameščanje gnezdilnic v parku SVZ Hrastovec

Aprila 2013 smo skupaj s stanovalci bivalnih enot iz Trnovske vasi in Rožengrunta v parku Socialnega varstvenega zavoda Hrastovec namestili devet ptičjih gnezdilnic. Stanovalci so jih izdelali sami ter jih namestili na drevesa v parku in na dvorišču ob gradu.

Maj

Začetek konca 10 let trajajočega primera Volovja reber

V januarju je ministrstvo četrtič razveljavilo okoljevarstveno soglasje za 33 vetrnic na Volovji rebri, Agenciji RS za okolje (ARSO) pa naložilo, da o zadevi ponovno odloči. V peti ponovitvi je ARSO aprila z odločbo zavrnila izdajo okoljevarstvenega soglasja. Odločba agencije podrobno in sistematično obravnava vse argumente strank in strokovnih zavodov ter zaključi, da soglasja ni mogoče izdati, ker investitorju ni uspelo dokazati, da poseg ne bo imel prekomernih vplivov na naravo.

Rekordna akcija »Pomlad prihaja!«

Od februarja do junija 2013 so otroci in njihovi učitelji iz vse Evrope sodelovali v izobraževalni raziskavi Pomlad prihaja! Tokrat smo v Evropi skupaj zbrali več kot 285.000 opazovanj, kar je največ podatkov doslej. Spletno stran raziskave www.springalive.net je v tem času obiskalo več kot 104 tisoč ljudi. Iz Slovenije smo prispevali 495 opazovanj, s čimer smo se povzpeli na 15. mesto med vsemi evropskimi državami.

Junij

23. Mladinski ornitološki raziskovalni tabor

Poletnega ornitološkega tabora, ki je potekal na Ptujju, se je udeležilo več kot 20 mladih ornitologov. Ugotovili so, da se na naravni strugi reke Drave zadržuje veliko več vrst kot na umetni. Spoznali so pomen vodne in obrežne vegetacije ob stoječih vodah, raziskovali breguljke ter popisovali prenočišča in območja hranjenja galebov. Redko črno štokljo so v času trajanja tabora videli le trikrat.

Svetovni kongres največje naravovarstvene organizacije na svetu BirdLife International

Svetovni kongres partnerjev BirdLife je ob 90. letnici organizacije gostila kanadska Ottawa. Dogodka se je udeležilo več kot 500 ljudi z vsega sveta, med njimi tudi dva predstavnika DOPPS. BirdLife je predstavil in sprejel novo strategijo delovanja za obdobje do leta 2020, ki se osredotoča na varovanje vrst, območij in življenjskih okolij, spodbujanje trajnostnega razvoja ter krepitev vloge ljudi za pozitivne spremembe.

Julij

Poziv proti lovu ogroženih vrst ptic podprli tudi olimpijski športniki in alpinisti

V maju smo pričeli z zbiranjem podpisov proti uvrstitvi zavarovanih vrst ptic med lovno divjad in proti lovu ptic brez ekološko utemeljenih razlogov. Poziv je podpisalo 9.406 ljudi iz vse Slovenije in podprlo 64 nevladnih organizacij in podjetij. S skupno izjavo je poziv podprlo tudi 24 slovenskih olimpijskih športnikov in alpinistov. Rezultate kampanje smo na novinarski konferenci predali ministru za kmetijstvo in okolje mag. Dejanu Židanu.

Avgust

DOPPS na 51. Kmetijsko-živilskem sejmu AGRA

Naše društvo je konec avgusta prvič sodelovalo na osrednjem slovenskem kmetijsko-živilskem sejmu v Gornji Radgoni. Kot predavatelji smo se udeležili okrogle mize z naslovom »Kmetovanje na zavarovanih območjih«, kjer smo predstavili svoje izkušnje s kmetovanjem v naravnih rezervatih. Svoje delo smo predstavili tudi na stojnici, ki jo je v šestih dneh obiskalo okrog 3000 obiskovalcev.

September

Delavnica za prostovoljce DOPPS o prijavljanju projektov

Konec septembra je v Ljubljani potekalo usposabljanje, ki se ga je udeležilo 17 prostovoljcev iz vseh sekcij društva. Na delavnici smo se seznanili s tem, kdo so potencialni financerji majhnih in lokalnih projektov na področjih izobraževanja in varstva narave, kje lahko najdemo informacije o razpisih ter postopek od objave razpisa do oddaje zaključnega poročila.

Europark Maribor gostil razstavo mladih ornitologov

V nakupovalnem središču Europark Maribor smo predstavili fotografsko razstavo izvrstnih mladih fotografov Aleksandra Kozine, Alena Ploja, Jureta Novaka, Mateja Gamserja in Tilna Basleta, ki jim je uspelo ujeti čudovite trenutke iz življenja slovenskih ptic.

Oktober

8. Ornitološka šola za učitelje

Pedagoškim delavcem smo predstavili, kako lahko mladi z raziskovanjem ptic v mestnem okolju osvojijo osnovne pojme s področja ekologije. Teoretični del dvodnevnega izobraževanja smo nadgradili s prakso v parku Tivoli, kjer je 17 slušateljev pod vodstvom ornitologov opazovalo in določalo ptice, ki se pojavljajo v naseljih.

Najbolj množično opazovanje ptic v Evropi

Ob 20. Evropskem dnevu opazovanja ptic smo v različnih slovenskih mestih organizirali sedem izletov ter v Notranjskem regijskem parku pripravili tekmovalno družabni dogodek Ptičariada. Sodelovalo je 165 udeležencev, skupaj pa smo opazili skoraj 12.000 ptic, med njimi velike jate selečih se mlakaric, grivarjev, škorcev in ščinkavcev.

Javna predstavitev knjige Ptice Ljubljane in okolice

Mestna občina Ljubljana je predstavila knjigo Ptice Ljubljane in okolice. Knjigo, ki je pravzaprav atlas ptic mesta Ljubljane, so napisali Davorin Tome, Al Vrezec in Dejan Bordjan, glavnino terenskih podatkov pa so prispevali prostovoljci DOPPS.

November

Usposabljanje za čiščenje morske obale in zaoljenih ptic v primeru onesnaženja z nafto

Uprava RS za zaščito in reševanje je skupaj z DOPPS organizirala usposabljanje, ki so se ga udeležili predstavniki vladnih služb, nevladnih, gospodarskih in drugih organizacij ter raziskovalnih institucij. Namen usposabljanja je bil udeležencem predati znanje in praktične izkušnje, s katerim bodo lahko pomagali pri hitri zaščiti slovenske obale v primeru nesreče z razlitjem nafte.

Uredili smo prostore DOPPS in preselili knjižnico

V prostorih društva v Ljubljani smo opravili vzdrževalna in sanacijska dela. Uredili smo avlo in zunanji vhod ter v celoti obnovili našo tretjo garažo, ki je bila precej poškodovana zaradi vdora vode. V novo urejeni prostor smo preselili knjižnico društva, ki obsega strokovno literaturo in zbirke okrog 200 različnih revij na temo ornitologije in varstva narave.

December

Razkrivamo življenje sredozemskega vranjeka

Z zaključkom terenskih raziskav v okviru projekta SIMARNE-NATURA smo dobili prvi vpogled v navade sredozemskega vranjeka v slovenskem morju. Razširjenost in številčnost te morske ptice smo ugotovili s popisi na prenočiščih in odprtem morju, strokovnjaki pa so na osnovi analize izbljuvkov določili njen najpogostejši plen. Uspešno smo sledili tudi 9 osebkom, opremljenim s sledilnimi napravami GPS. Življenje sredozemskega vranjeka smo javnosti razkrili z dokumentarnim filmom, najmlajšim pa smo namenili otroško slikanico. Več na www.ptice.si/simarine-natura/.

Največji društveni projekt doslej že kaže prve rezultate

Projekt LIVEDRAVA so minulo leto zaznamovala pripravljala dela. Izdelani so bili načrti za odprtje treh dravskih rokavov, za hlev v Naravnem rezervatu Ormoške lagune (NROL) in ornitološko opazovalnico na Ptujskem jezeru. Pripravili smo javno naročilo za renaturacijska dela in izdelali pašni načrt za upravljanje habitatov v NROL. Opravili smo poskus povečanja količine odmrlega lesa v gozdu in kupili manjši traktor. Postavili smo označevalne table in očistili gnezdišča za navadne čigre, rečne galebe in bregulje. Na Ptujskem jezeru smo med projektnim monitoringom popisali 230.000 ptic, na Ormoškem pa 70.000. Več na www.ptice.si/livedrava/.

